

Tou Serge Halimi*

σχυρίζομεν ότι «η κυρία Λεπέν μιλάει όπως μια κομμουνιστική μπροσσούρα της δεκαετίας του 1970» ο Φρανσουά Ολάντ πρόσθεσε το δικό του στίγμα στο μπέρδεμα των πολιτικών αναφορών στη Γαλλία. Ο πολλαπλασιασμός συμμαχιών μεταξύ κρατών που εκ των προτέρων δεν έχουν τίποτα κοινό καθιστά ακόμα πιο δύσκολη την κατανόηση των διεθνών σχέσεων. Και η αδιάκοπη διάχυση της πληροφόρησης από τα μέσα ενημέρωσης εντείνει την παραπάνω τάση, μεγεθύνοντας την περιρρέουσα σύγχυση. Μέσα σε αυτό το χαοτικό πλαίσιο, πώς να εξορκίσουμε τις αναδιπλώσεις ταυτόπτης κατορθώνοντας ταυτόχρονα να φωτίσουμε τα διαφορετικά διακυβεύματα;

Πάνω από πέντε χρόνια μετά από το ξέσπασμα των αραβικών εξεγέρσεων και των πλανητικών διαδηλώσεων ενάντια στη διόγκωση των ανισοτήτων: «Άγανακτισμένοι» του Occupy Wall Street, η αποσιτίσιμη αποτελεσμάτων και η απώλεια ζεκάθαρων πολιτικών αναφορών αποθαρρύνει τους στρατευμένους στην ιδέα να αλλάξουν την κοινωνία και τον κόσμο. Η απογοήτευση εκφράζεται με το: «όλα αυτά για να φτάσουμε τελικά σε αυτό το σημείο;» Παλιά κόμματα διαλύονται ή αλλάζουν ονομασίες. Άσυνθήστες πολιτικές συμμαχίες πολλαπλασιάζονται, γεγονός που επίσης μπερδεύει τις μέχρι τώρα γνωστές πολιτικές κατηγοριοποίησης. Η Ρωσία καταγγέλλει τους «φασίστες του Κιέβου», αλλά υποδέχεται στην Αγία Πετρούπολη μια συγκεντρωση των Ευρωπαίων ακροδεξιών. Η Γαλλία εναλλάσσει ενάρετες διακρηύεις για τη δημοκρατία το κοσμικό κράτος με την επαναλαμβανόμενη υποστήριξη προς τη μοναρχική Σαουδική Αραβία. Το Εθνικό Μέτωπο επιχαιρεί για τον εκλογικό θρίαμβο μιας ριζοσπαστικής και διεθνιστικής Αριστεράς στην Αθήνα.

Η μινιακή μηχανή επιτείνει τη σύγχυση με απόλυτη φυσικότητα στοχεύοντας σε αγχωμένα υποκείμενα που πρέπει να διατηρήσει την προσοχή τους μέσα από την πδονοθλεπτική διάθεση, τον αποσθολωμένο οίκτο, τον φόβο. Η Άκρα Δεξιά και ο θρησκευτικός φροντιματαλισμός επωφελούνται από τη γενική σύγχυση θέτοντας στην πμερήσια πολιτική ατζέντα θέματα που τους είναι προσφιλή. Αντίπολοι μαχητές του «σοκ των πολιτισμών» διαχέουν τη νοσταλγία της επιστροφής σε ένα σύμπαν παραδόσεων, υπακόης, πίστης. Υπερασπίζονται μια αναλλοίωτη, πετρωμένη κοινωνική τάξη μέσα από τη λατρεία της ταυτότητας, της γης, του πολέμου και των νεκρών. Εδώ και εκεί, απόπειρες αλλαγής κατεύθυνσης, προσανατολισμού σε νέους ορίζοντες προσκρούουν, όπως συμβαίνει τώρα με την Ελλάδα, σε ένα συμπαγές μέτωπο κακόβουλης διάθεσης και απαγορεύσεων. Τα συμφέροντα που διακυβεύονται παραμένουν σημαντικά, ενώ η διαμάχη είναι αναγκαστικά άνιση. Να βγεις από το δίκτυο θα απαιτούσε μια καθαρή ματιά σχετικά με τις κοινωνικές δυνάμεις που θέλεις να κινητοποιήσεις, τους συμμάχους που θέλεις να κερδίσεις σε σχέση με την υπόθεσή σου, τις προτεραιότητες γύρω από τις οποίες θα οργανώσεις τη δράση σου.¹ Όμως οι κρίσιμες πολιτικές αναφορές που όπλισαν άλλοτε

Να δώσουμε τη μάχη για τη δημοκρατική οικονομία και την πολιτική κυριαρχία

τους αγώνες της χειραφέτησης - η Δεξιά και η Αριστερά, ο ιμπεριαλισμός και οι προσδετικές δυνάμεις, η εθνότητα και ο λαός- μοιάζουν να καλύπτονται από την παρατήρηση του Ζαν Πιλάν: «Όλα ειπώθηκαν. Ισως. Αν οι λέξεις δεν είχαν αλλάξει νόημα. Και το νόημα λέξεις».²

Η Γαλλία παρέχει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Αφότου το Εθνικό Μέτωπο έγινε ένα από τα κύρια κόμματα της χώρας, ο όρος «τρικομματισμός» απέκτησε μια δεύτερη νεότητα. Με μια κρήπη διευκρίνιση: όταν πρωτοχρονισμοποιήθηκε (1944-1947), η λέξη παρέπεμπε σε δύο κόμματα με μαρξιστικές αναφορές και σε ένα κόμμα της Κεντροαριστεράς...³

Το σημερινό τρικομματικό παιχνίδι προξένει μια πλειοδοσία σε αμαλγάματα, όπου ο κάθε πρωταγωνιστής πιστεύει ότι οι άλλοι δύο στρέφονται, έστω με λανθάνοντα τρόπο, εναντίον του. Το Εθνικό Μέτωπο βλέπει το UMP

παρέα με τους σοσιαλιστές, όχι, το Εθνικό Μέτωπο πάει με τους σοσιαλιστές, διορθώνει ο Νικολά Σαρκοζί, UMP και Εθνικό Μέτωπο συμπορεύονται, υποστηρίζουν στελέχη της Αριστεράς. Η σύγχυση επιτείνεται από το γεγονός ότι κανένας από τους παραπάνω ισχυρισμούς δεν είναι εντελώς αδικαιολόγητος.

«Σε ό,τι αφορά την οικονομική πολιτική του Φρανσουά Ολάντ, αυτή παραμένει ίδια με αυτή του Νικολά Σαρκοζί»⁴ παραδέχεται ο Αρνώ Μοντεμπούρ, παλιός σοσιαλιστής υπουργός που αφότου αποπέμφθηκε από την κυβέρνηση του περασμένου Αύγουστο τη δημοκρατικότητα του δεκαπλασιάστηκε. UMP και Σοσιαλιστικό Κόμμα δίνουν την αίσθηση πως αναμετρώνται στη Γαλλία, αλλά κανένας δεν αμφισσητεί τις μεγάλες οικονομικές και δημοσιονομικές παραμέτρους που καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την οποία εξαρτώνται όλα σχεδόν τα υπόλοιπα.

Ένας μεγάλος συνασπισμός των μετριοπα-

θών, όπως στη Γερμανία, δεν θα αποσαφήνιζε την κατάσταση; Ένας από τους επικεφαλής της γαλλικής Δεξιάς, ο Αλέν Ζυπέ, έχει την ιδέα: «Θα έρεπε να σκεφτούμε μια μέρα να ψαλιδίσουμε τα δύο άκρα προκειμένου οι εχέφρονες να κυβερνήσουν μαζί και να αφήσουν στην άκρη τους ακραίους τόσο της Δεξιάς όσο και της Αριστεράς, που δεν έχουν τίποτα καταλάβει από τον κόσμο».⁵ Ανάμεσα στους «μετριοπαθείς και στους μεταρρυθμιστές των δύο στρατοπέδων», ο κεντρώος Φρανσουά Μπαύρού δεν «βλέπει μεγάλες διαφορές»: «δεν υπάρχει καμία δυσκολία στο να επιτύχουμε μια ουσιαστική συνεννόηση».⁶

Χωρίς αμφιβολία, όλα έχουν ειπωθεί... Το 1989 ήδη, ο σημερινός πρώτος γραμματέας του Σοσιαλιστικού Κόμματος Ζαν Κριστόφ Καμπαντελί⁷ εξέφραζε την κακή του διάθεση. «Αργά ο σκεπτικισμός κερδίζει έδαφος.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2

* O Serge Halimi είναι ο διευθυντής της «Le Monde diplomatique»

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 1

Συγάσιγά, εκτιμούμε πως στριμωγμένοι ανάμεσα στις οικονομικές πιέσεις και την κοινωνική απόσυρση, το τερέν δεν είναι εύκολο να ξανακερδθεί. Χρειάζεται να κυνηγήσουμε στα εδάφη του αντιπάλου και καθώς αυτό έχει κάπι το απωθητικό, είναι το γενικευμένο 'ο σώζων εαυτόν σωθήτω' που επικρατεί. Εικοσιπέντε χρόνια μετά, σε ένα χειρότερο οικονομικό πλαίσιο (το 1988 το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,3% και το 1989 κατά 4%) οι σοσιαλιστές στην εξουσία δικαιολογούν για μια ακόμα φορά τη νεοφιλεύθερη κατεύθυνσή τους και το αβυσσαλέο κενό του πολιτικού τους σχεδίου καλυπτόμενοι πίσω από μια υποτιθέμενη δεξιά στροφή της γαλλικής κοινωνίας. Ο Καμπαντέλις παραπονιόταν εκ νέου τον περασμένο Οκτώβριο: «Όλα τα παραδοσιακά αντιδραστικά θέματα έχουν πάρει το πάνω χέρι: πι ταυτόπτη σε σχέση με την ισόπτη, -η έλευθερία για τους Γάλλους με γαλλική καταγωγή και όχι γι' αυτούς που μας προέκυψαν από τη μετανάστευση. Είναι εξαιρετικά σοβαρό.»⁸ Πρόκειται για τη διαπίστωση μιας εντυπωσιακής αποτυχίας.

Πρέπει, άραγε, να νιώθουμε έκπληξη; Άντι να απομακρύνει την αντιδραστική καταιγίδα, πι πολιτική των «μετριοπαθών» πι προσελκύει, σαν αλεξικέραυνο, παρ' όλο που δεν παύει να αποτυγχάνει εδώ και δεκαετίες. Χωρίς να προτείνει άλλο συλλογικό προορισμό εκτός από θυσίες που θα ανταμειφθούν με μισό βαθμό πρόσθετης οικονομικής ανάπτυξης. Διευθυντής μιας προσδευτικής αμερικανικής εφημερίδας, ο Τζιμ Νορέκας καταγράφει μια παρόμοια κατεύθυνση και στη χώρα του μετά την άνοδο του Tea Party: «Το κέντρο λειπουργεί ως ιδεολογία στην περίπτωση που υπάρχει η εκτίμηση ότι τα πράγματα πάνε μάλλον καλά και αυτό που χρειάζεται είναι κάποιες ελάσσονες αλλαγές. Στην αντίθετη περίπτωση, αν εκτιμάμε ότι χρειάζονται σημαντικοί μετασχηματισμοί, το κέντρο δεν διαθέτει κανέναν 'πραγματισμό' και είναι καταδικασμένο να αποτύχει». ⁹

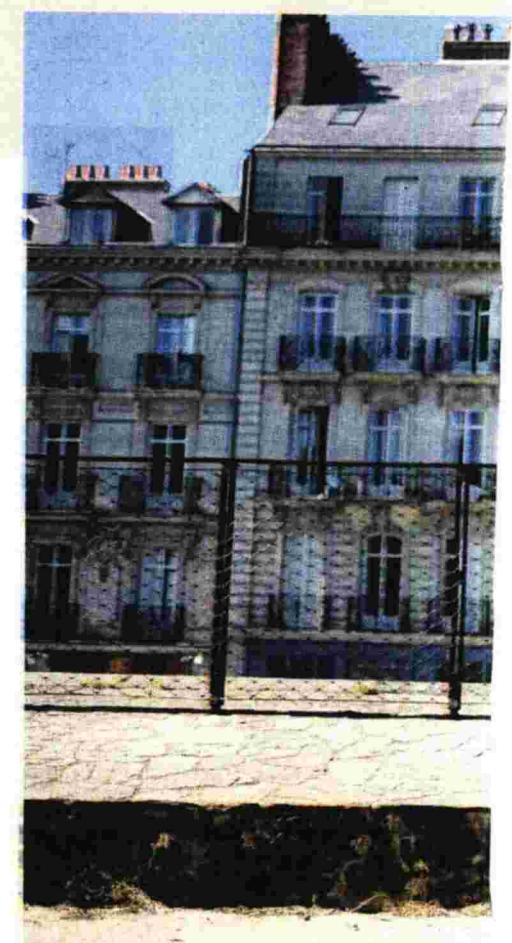
Και όχι πάντα, όπως βλέπουμε καθαρά, προς όφελος μιας προσδευτικής πολιτικής. Παράδειγμα η σημερινή πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα: ένα σοσιαλ-φιλεύθερο κόμμα, το ΠΑΣΟΚ, πήγε από το 45% των ψήφων στο 5%, ενώ η εκλογική επίδοση του ΣΥΡΙΖΑ απογειώθηκε. Θα μπορούσε σε μικρότερο βαθμό να ισχύει και για την Ισπανία, αν και εδώ οι σοσιαλδημοκράτες αποδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, ο Ματέο Ρέντζι επωφελήθηκε από τη γενική σύγχυση για να επιβληθεί εκλογικά (40,8% στις ευρωεκλογές του Μαΐου 2014) υποδυόμενος τον ρόλο του εξεγερμένου που εγκαθίσταται στο κέντρο του συστήματος. Όχι για να το μετασχηματίσει -η πολιτική του ικανοποιεί τις προσδοκίες της ιταλικής εργοδοσίας- αλλά για να αλλάξει τη μορφή, το στυλ του: νεόπτη, ανεπίσημο ύφος, ρυτορική των γενεών όπως την μάθαμε από τον Τόνι Μπλερ, που ασκεί κριτική στα «προνόμια» των προστατευμένων μισθωτών υποστριζότας ότι νοιάζεται για τους νέους που είναι κα-

ταδικασμένοι να εργάζονται με προσωρινές συμβάσεις. Οι κυρίαρχες ελίτ αρέσκονται στο να προσπαθούν να διαχωρίσουν τις λαϊκές τάξεις στη βάση της εθνικότητας, της θρησκείας, της γενεάς, του τρόπου ζωής, των πολιτιστικών προτιμήσεων, του τόπου κατοικίας.¹⁰ Και στο να φορτώνουν υπερβολικά τη δημόσια συζήτηση ώστε αυτές οι πολώσεις να συνιστούν νέες πολιτικές ταυτόπτητες που δεν θα εμπεριέχουν κανένα κίνδυνο για την καθεστοκυία τάξην.

Η επιτυχία του Εθνικού Μετώπου απορρέει από αυτήν τη σύγχυση, ενώ την ίδια στιγμή πην επιτείνει. Η ρυτορική του ανακατεύει έναν εθνοτικό εθνικισμό (την «εθνική προτίμηση») που γοτεύει τους ψηφοφόρους της Δεξιάς και διακρύζεις κοινωνικού χαρακτήρα που κανονικά υπερασπίζεται η Αριστερά. Επικεντρωμένη στα θέματα ταυτόπτητας, ισλάμ, μετανάστευσης η Αριστερά θεωρεί όπως το διατύπωσε και η πρώην υπουργός των Οικολόγων Σεσίλ Ντιφλό: ότι «το μόνο που χωρίζει τον Νικολά Σαρκοζί και τη Μαρίν Λεπέν είναι ένα φύλλο απορροφτικού χαρτιού». ¹¹ Όμως ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας διαφωνεί με αυτή την ανάλυση και δικαιολογεί τη διαφωνία του επικαλούμενος ένα ουσιώδες ζήτημα: «Όταν λέμε πως η κυρία Λεπέν ανήκει στην Άκρα Δεξιά, λέμε ψέματα. Έχει το οικονομικό πρόγραμμα της Άκρας Αριστερά. (...) Προτείνει ακριβώς τα ίδια μέτρα, ειδικότερα στα θέματα κατώτερου μισθού και συντάξεων, με τον κ. Μελανσόν». ¹² Ο Σαρκοζί βάζει επίσης στο ίδιο καλάθι τη Μαρίν Λεπέν με το Σοσιαλιστικό Κόμμα: «Ψηφίζοντας για το Εθνικό Μέτωπο στον πρώτο γύρο, χρίζουμε την Αριστερά νικήτρια στο δεύτερο. Είναι ένα νέο κόμμα - το Εθνικό Μέτωπο/Σοσιαλιστικό Κόμμα». ¹³

Τι ακριβώς θέλουν οι ψηφοφόροι του Εθνικού Μετώπου, αυτοί που τους διεκδικούν τόσο διαφορετικούς αντίπαλους χώρους; Με πρόελευση συχνά από τα λαϊκά στρώματα, μαζικά υποστηρικτές της επιστροφής στη γαλλική φράγκο (63%), σύμφωνα με τις μετρήσεις της κοινής γνώμης, δηλώνουν λιγότερο ευνοϊκούς ως προς την κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης

ΑΝΤΙ ΝΑ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ, Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ «ΜΕΤΡΙΟΠΑΘΩΝ» ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΕΙ, ΣΑΝ ΑΛΕΞΙΚΕΡΑΥΝΟ, ΠΑΡ' ΌΛΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΑΥΕΙ ΝΑ ΑΠΟΤΥΓΧΑΝΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ. ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΆΛΛΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΘΥΣΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΤΑΜΕΙΦΘΟΥΝ ΜΕ ΜΙΣΟ ΒΑΘΜΟ ΠΡΟΣΘΕΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

μεγάλου περιουσίας σε σχέση με τους ψηφοφόρους του UMP (29% αντί για 52%) και περισσότερο διεκδικητικοί πάλι σε ό,τι αφορά τον επαναπροσδιορισμό του συντάξιμου ορίου πλικίας στα 60 χρόνια (84% αντί για 49%). Οι ψηφοφόροι των δύο κομμάτων συμπίπτουν, αντίθετα, όταν πρόκειται για τη δραστική μείωση του αριθμού των μεταναστών και για την απαγόρευση της μαντήλας στο πανεπιστήμιο.¹⁴

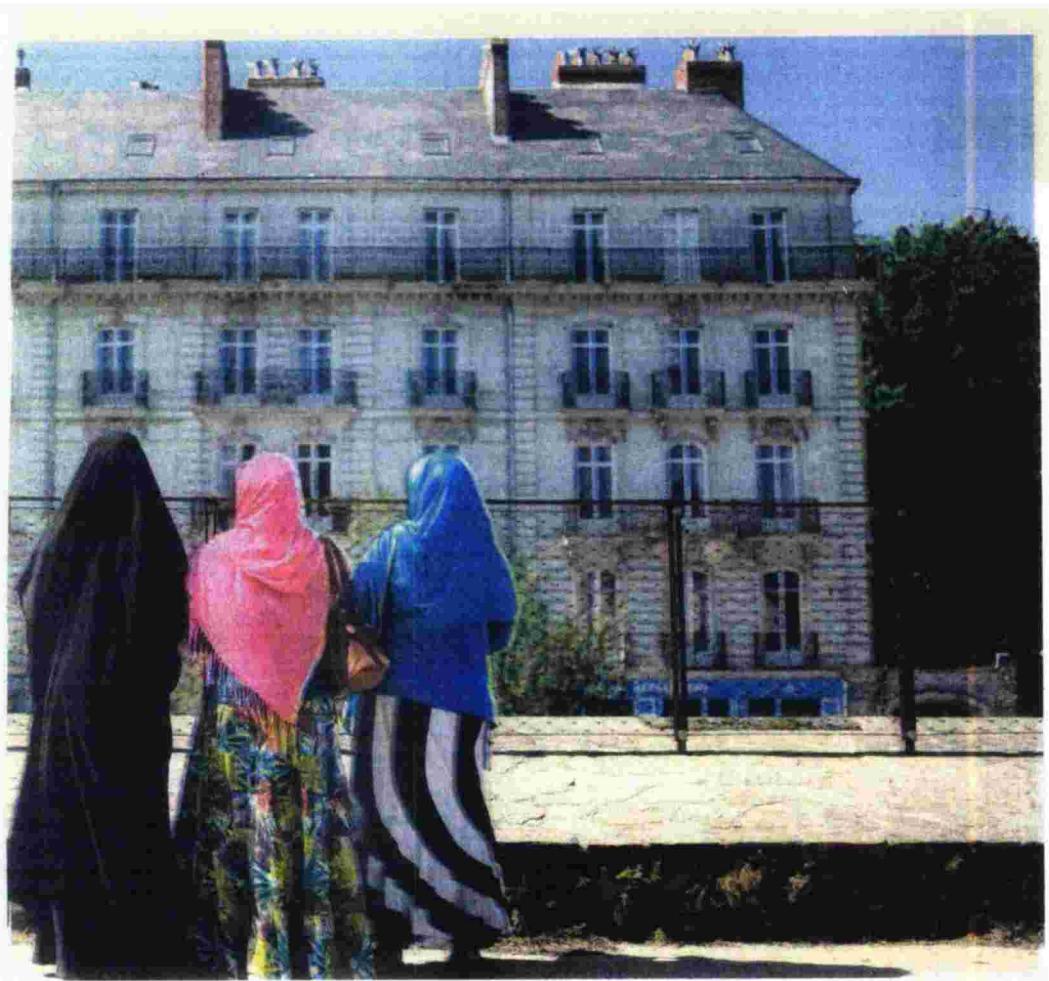
Επομένως, στροφή της γαλλικής κοινωνίας προς τα δεξιά; Η λέξη «απογοήτευση» μάλλον αποχεί καλύτερα μια κατάσταση όπου οι ψηφοφόροι της Αριστεράς αποτραβιούνται γιατί αισθάνονται προδομένοι από μια δεξιά πολιτική. Και όπου το ήμισυ περίπου των υποστηρικτών του Εθνικού Μετώπου θα ήθελαν «τη σε βάθος μεταρρύθμιση του καπιταλιστικού συστήματος» ώστε «πι κοινωνική δικαιοσύνη να προέλθει από την αναδιανομή πλούτου από τους πλούσιους προς τους φτωχούς», ¹⁵

άποψη που πάντως δεν εμπεριέχεται σε κανένα πρόγραμμα της ακροδεξιάς παράταξης. Άλλα η ιστορία αφθονεί από τέτοιες περιπτώσεις θεμιτών διαμαρτυριών που δεν συνοδεύονται από κατάλληλες πολιτικές διεξόδους.

Η διεθνής πολιτική δεν μας βοηθάει να δούμε τον κόσμο με περισσότερο ξεκάθαρο μάτι. Ιδιαίτερα μπερδεύονται αυτοί που εξακολουθούν να φαντάζονται ότι οι πυξίδες των μεγάλων αρχών -δημοκρατία, αλληλεγγύη, ανθρώπινα δικαιώματα, αντιμπεριαλισμός κ.λπ.- προσανατολίζουν και υπαγορεύουν το διπλωματικό παιχνίδι. Αυτό το τελευταίο περισσότερο παρά ποτέ υπακούει στα συμφέροντα των κρατών. Βέβαια και πην εποχή του Ψυχρού Πολέμου, η σοσιαλιστική Πολωνία παρέδιδε κάρβουνο στην Ισπανία του Φράνκο θωράκωντας έτσι να σπάσει πην απεργία των ανθρακωρύχων στην Αστούρια. Και τη Κίνα του Μάο Τσε Τουνγκ διατηρούσε εξαιρετικές σχέσεις με την ανθρώπινη φιλοαμερικανών τυράννων. Αντίστοιχα, όταν η Σοβιετική Ένωση κατέλαβε την Αφγανιστάν οι τζιχαντιστές εξοπλίστηκαν από τον Λευκό Οίκο και φωτογράφηθηκαν με τρυφερόπτη από το «Figaro Magazine»...

Ο κόσμος έγινε, μήπως, πιο απρόβλεπτος επειδή σήμερα οι ΗΠΑ ενισχύουν έμμεσα το Ιράν σε βάρος του Ιράκ ή γιατί αντιτίθενται στην Υεμένη και διαπραγματεύονται μαζί της στην Ελβετία; Η γιατί η σοσιαλιστική δημοκρατία του Βιετνάμ βασίζεται στον αμερικανικό στόλο για να αναχαιτίσει τις πηγεμονικές τάσεις της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας; Στην πραγματικότητα, τα κράτη σχεδόν πάντα αναζητούσαν άλλοτε να απελευθερωθούν από την επιρροή ενός προστάτη ιδιαίτερα ισχυρού, άλλοτε να αποτρέψουν πην επίθεση ενός εχθρού σχεδιάζοντας συμμαχίες προς αντίθετη κατεύθυνση. Να προάσσουμε την ελάχιστα προσδευτικές πολιτικές επιλογές της Ρωσίας ή της Κίνας για να καταλογίσουμε στον Έλληνα πρωθυπουργό ότι ψάχνει στη Μόσχα ή στο

Πεκίνο τα ενδεχόμενα μέσα για να ξεφύγει από τη δημοσιονομική μέγγενη της Ε.Ε. είναι μια εκτίμηση πθικής τάξεως, που θα καταδίκαζε στην ανημποριά όλες τις χώρες που δεν μπορούν να εξαρτήσουν τη σωτηρία τους από την αλληλεγγύη μιας παγκόσμιας πολιτικής κοινότητας, ελάχιστα αποτελεσματικής αυτή τη στιγμή.

Για δεκαετίες, η μάχη κατά του δυτικού ιμπεριαλισμού επεφύλασσε στα κράτη που την επεδίωκαν τη θετική στάση των αγωνιστών της Αριστεράς, πολύ περισσότερο που το κοινωνικό καθεστώς των εξεγερμένων εθνών ήταν σε ρήξη με την ΗΠΑ και δημιουργός προβλήματα στις πολυεθνικές. Στο εξής, με την εξαίρεση κάποιων κρατών της Λατινικής Αμερικής, τέτοια παραδείγματα σπανίζουν και ελάχιστες περιοχές ξεφεύγουν από την επίδραση του καπιταλισμού. Αξίζει λοιπόν να περιπατάει κανείς και με τα δυο του πόδια, με την προϋπόθεση ότι βάζει το ένα μετά το άλλο, δηλαδή να ενθαρρύνει τις αντιστάσεις απέναντι στη δυτική πυγεμονία όταν εμφανίζονται στο διεθνές παιχνίδι αυξάνοντας τον αριθμό των επιλογών στους διαφωνούντες που συμμερίζονται αυτές τις αντιστάσεις. Άλλα και να καταλαβαίνει ότι το να υποστηρίζεις κράτη που αντιστέκονται στις πιέσεις των μεγάλων

δυνάμεων δεν υποχρεώνει ούτε να υποστηρίξεις ούτε να δικαιολογήσεις άλλες πολιτικές ή κοινωνικές επιλογές τους. Ο καιρός της αυτοματιστής αλληλεγγύης και των συστηματικών εναντιώσεων έχει παρέλθει.

«Δεν θέλετε άλλο τις τάξεις και την πάλη τους; Θα έχετε τους πληβείους και τις πολλαπλότητες. Δεν θέλετε άλλο τους λαούς; Θα έχετε τις ορδές και τις φυλές», προειδοποιούσε ο μαρξιστής φιλόσοφος Ντανιέλ Μπενσάιντ.¹⁶ Στις χώρες όπου για καιρό η πολιτική λειτουργούσε ως κοσμική θροσκεία -με τις ερετολεσίες της, τις θείες λειτουργίες της και τα μυστήρια της- η υποχώρωση που υπέστη (συρίγκωντας επιλογών, μάρκετινγκ, ιδιωτικές εξομολόγησης, μετάβαση στελεχών του δημοσίου στον ιδιωτικό τομέα) δεν μπορούσε παρά να στρέψει τα πάθη αλλού. Η θροσκευτική πίστη και η εθνοτική αντίληψη του έθνους συμπίπτουν στο ότι παρέχουν ένα αρκετά απλουστευτικό μέσο αποκωδικοποίησης του κόσμου, με ένα κώδικα ανάγνωσης που δύσκολα θα έχει ανατραπεί έξι μίνις αργότερα. Το να αποδεχταίμε πως η θροσκευτική ή η πολιτιστική ένταξη συνιστά το κλειδί ταύτισης μιας κοινωνίας απογυμνωμένης από οποιοδήποτε άλλο σημείο αναφοράς συνεπάγεται το να καταστήσουμε προβληματικές (ή και

αδύνατες) τις περισσότερες πολιτικές συμμαχίες και τις κοινωνικές συγκλίσεις που θα απαιτούσε μια ριζική αλλαγή.

Σε αυτό το παιχνίδι, τα πιο αντιδραστικά κομμάτια της κοινωνίας μπορεί να επικρατήσουν: μια Δεξιά στη Δύση που, στο όνομα των χριστιανικών αξιών της Γηραιάς Ήπειρου και ενός κοσμικού κράτους που σχεδόν πάντα υπονόμευσε, αναλαμβάνει έναν πολιτισμικό πόλεμο εναντίον ενός μειοψηφικού ισλάμ. Φονταμενταλιστές μουσουλμάνοι που στοιβάζουν απωθημένα από τις συνέπειες της αποικιοκρατίας και κατηγόριες για την προδευτική κληρονομιά του Διαφωτισμού. Στην Ευρώπη η έκβαση μιας τέτοιας αναμέτρησης είναι προδιαγεγραμμένη. Μόνο ένας παραληρηματικός μυθιστοριογράφος, όπως ο Μισέλ Ουελμπέκ, μπορεί να φανταστεί πως θα κατέληγε στην άφιξη των ισλαμιστών στην εξουσία.¹⁷

Είναι επομένως έκφραση μιας αυτοκονικής απελπισίας ενός κομματιού της ριζοσπαστικής Αριστεράς ή συνέπεια της κοινωνικής και πολιτικής απομόνωσης κυρίως των συνιστωσών της στον πανεπιστημιακό χώρο το όπι θραύσματα αυτής της ταυτοτικής και θροσκευτικής ρητορικής κατορθώνουν στο εξής να ακούγονται; Σε συνέντευξη που δημοσιεύτηκε σε μια επιθεώρηση που απευθύνεται σε διανοούμενους και καλλιτέχνες της ριζοσπαστικής Αριστεράς, η εκπρόσωπος του κόμματος των Ιθαγενών της Δημοκρατίας (PIR), Χουρία Μπουλετζά, αναφέρεται στους μικτούς γάμους προτείνοντας να «επιλύσουμε το πρόβλημα με την προσπλυσμό»...¹⁸ «Μια θεώρηση μακριά από τη λογική της αποικιοκρατίας μας καλεί να αγαπήσουμε πρώτα τον ίδιο μας τον εαυτό, να τον αποδεχθούμε, να παντρευτούμε μια μουσουλμάνα ή έναν μουσουλμάνο, μια μαύρη ή ένα μαύρο. Ξέρω πως κάπι τέτοιο φαντάζει σαν υποχώρωση, αλλά σας λέω πως όχι, είναι γιγάντιο Βήμα», διευκρίνιζε. Ίσως, αλλά ένα από αυτά τα γιγάντια Βήματα θα επιτάχυνε τη διαρκή διαίρεση των λαϊκών στρωμάτων, τον φυλετικό ή θροσκευτικό διαχωρισμό, το «σοκ των πολιτισμών».

Στο ερώτημα που του τέθηκε από την εφημερίδα «Le Figaro», «πιθανό να έχετε σε έναν εικοσάχρο νέο;», ο δοκιμιογράφος Μισέλ Ονφρέ απάντησε κάπως κυνικά «το καράβι Βουλιάζει, παραμείνετε κομψοί. Πεθάνετε όρθιο». Υπάρχουν και άλλες επιλογές, λιγότερο απελπισμένες. Χρειάζεται να συμμετέχουμε με μεγαλύτερη ένταση στις μάχες για τη δημοκρατική οικονομία και την πολιτική κυριαρχία. Η έκβαση παραμένει αβέβαιη, καθώς πολλά είναι αυτά που περισσούν την προσοχή μας χωρίς να μπορούμε πάντα να τα ελέγχουμε. Άλλα το μέλλον της Ελλάδας μάς επαναφέρει στη συζήτηση.

Δημοκρατική οικονομία; Να παρεμποδίσουμε και να τερματίσουμε τον εκβιασμό που το κεφάλαιο ασκεί στην κοινωνία.¹⁹ Σχέδιο που μακροχρόνια συνδέθηκε με την Αριστερά, ακόμα κι αν, στην Απελευθέρωση, ένα κεντρώο κόμμα όπως το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κίνημα (MRP) δύλωνε και αυτό «αντιπέμπει στον καπιταλισμό, που παραχωρεί την εξουσία της οικονομικής απόφασης αποκλειστικά στους κατόχους του κεφαλαίου και οργανώνει τις ανθρώπινες σχέσεις με γνώμονα την υπεροχή του κεφαλαίου».²⁰

Πολιτική κυριαρχία; Είναι το πολύτιμο αγάθο που η Ευρωπαϊκή Ένωση δυναμίζει όταν πρόκειται για τους Έλληνες. Τον περασμένο

Μάρτιο, ο Ν. Σαρκοζί δήλωνε ευχαριστημένος που ο νεοεκλεγείς Αλέξης Τσίπρας κατάπιε «τις εκλογικές του υποσχέσεις» και «γονάτισε».²¹ Με την κάλυψη της ανωνυμίας, παράγοντες της Ευρωζώνης εκφράστηκαν με ανάλογη διακριτικότητα. Απαιτούν από την Ελληνική πρωθυπουργό να αλλάξει κοινωνιερευτική πλειοψηφία και πολιτική, αν επιθυμεί να γλυτώσει τη χώρα του από την οικονομική ασφυξία. «Αυτή η κυβέρνηση δεν μπορεί να επιβιώσει»,²² αποφάθηκε ένας από αυτούς. Πάντως, αν δεν μεσολαβήσει κάποιο πρακτόρη, τέτοιες επιμηγορίες εμπίπτουν ακόμα στη λαϊκή κυριαρχία. Σε όποιον επομένως αισθάνεται αποπροσανατολισμένος, σε ένα κόσμο σύγχυσης, νά μια μάχη που αξίζει να δοθεί, απλή, δίκαιη, παγκόσμια και αλληλεγγύη. Και θα είναι ήδη λιγότερο χαρένε πάντα να καθένας κατανοεί ότι συνοψίζει σχεδόν όλες τις υπόλοιπες.

¹ Βλέπε «Η στρατηγική της Αριστεράς για το μέλλον», <http://archives.monde-diplomatique.gr/spip.php?article467>.

² Jean Paulan, «Enigmes de Perse», Babel, Παρίσι, 1992.

³ Το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα (PCF), το Γαλλικό Τμήμα της Εργατικής Διεθνούς (SFIO) και το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κίνημα (MRP).

⁴ «Les Echos», Παρίσι, 1η Απριλίου, 2015.

⁵ «Le Point», Παρίσι, 1η Ιανουαρίου 2015

⁶ «Le Point», 9 Απριλίου 2015

⁷ Παρέμβαση της 1ης Δεκεμβρίου στη συζήτηση του Σοσιαλιστικού Κόμματος, «Où sont nos divergences idéologiques?»

⁸ «Questions d'info», LCP, 15 Οκτωβρίου 2014

⁹ «Centrist anxiety at the 'New York Times'», FAIR, 2 Φεβρουαρίου 2015, www.fair.org

¹⁰ Βλέπε, Benoit Berville et Pierre Rimbert, «Une gauche assise à la droite du peuple», Le Monde Diplomatique, Μάρτιος 2015.

¹¹ «Le Monde», 1η Απριλίου, 2015.

¹² TF1, journal de 20 heures, 17 Μαρτίου 2015.

¹³ «Le Figaro», Παρίσι, 2 Μαρτίου 2015

¹⁴ Δημοσκοπήσεις IFOP- «Le Figaro Magazine», 3 Απριλίου 2014 και 8 Απριλίου 2014.

¹⁵ Αντίστοιχα 47% και 45%. Δημοσκόπηση Cevipof- «Le Figaro», όπως παραπάνω.

¹⁶ Daniel Bensaïd, «Eloge de la politique profane» Albin Michel, συλλογή. «Βιβλιοθήκη διδέες», Παρίσι, 2008.

¹⁷ [Σ.τ.Μ.] Ο Michel Houellebecq, μυθιστοριογράφος (αλλά και ποιητής, δοκιμιογράφος, τραγουδιστής, πιθοποιός και σκηνοθέτης) είναι γνωστός για τις ισλαμοφοβικές απόψεις του, τις οποίες έχει εκφράσει και μέσα από τα βιβλία του.

¹⁸ «Vacarme», p. 71, Παρίσι, άνοιξη, 2015.

¹⁹ [Σ.τ.Μ.] Πρόκειται για πολιτικό κίνημα που εμφανίστηκε στη Γαλλία το 2005, το οποίο αυτορροήστηκε ως κίνημα αντιρασιστικής διαμαρτυρίας. Έχει όμως καπη